

Kestävän kuntatalouden ohjelman linjausten hyväksyminen, Kv

Kunnanhallitus 29.09.2025 § 304

143/00.01.05/2025

Valmistelija

Kunnanjohtaja Virpi Sailas,
controller Sirpa Roos,
talousjohtaja Esa Lindell,
sivistysjohtaja Eeva-Kaisa Ikonen,
kuntakehitysjohtaja Anna-Kaisa Kauppinen,
viestintäpäällikkö Rami Niittysalo,
henkilöstöjohtaja Lea Pääkkönen
etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihde)

Päätösehdotus

Kunnanjohtaja Sailas Virpi

Kunnanhallitus päättää

1

esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy kestävän kuntatalouden ohjelman sisältyvät linjaukset:

- Talouden saattaminen tasapainoon siten, että tavoittelemme vuosittain ylijäämäistä tulosta. Tämä on tärkeää, koska kunnan velkamäärä ja korkokulut kasvavat investointien suuren määrän vuoksi. Ylijäämäinen tulos tarkoittaa vuosittain talousarvioon toimintaa tehostavia toimenpiteitä. Kestävän kuntatalouden ohjelma tarjoaa toimenpide-ehdotuksia talouden kestävyysedistämiseksi. Operatiivinen organisaatio valmistelee talouden tasapainottamiseen liittyviä toimenpiteitä ja esittää ne päätettäväksi sille toimielimelle tai viranhaltijalle, jolla on asiassa toimivalta hallintosäännön mukaan.
- Arvioimme palvelujen erilaisia tuotantotapoja. Palvelutuotannon tulee tukea kunnan strategisia tavoitteita ja toimia kustannustehokkaasti. Henkilöstön osalta jatketaan hallittuja rakenteellisia uudistuksia kestävän kasvun mahdollistamiseksi (mm. digitalisaatio, osaamisen kehittäminen ja resurssointi suunnittelu) ja käytetään viimesijaisesti yhteistoimintaneuvottelujen pohjalta muita keinoja.
- Kirkkonummella kiinteistöverot ovat kehyskuntiin vertailtaessa keskimääräistä alhaisemmalla tasolla. Korotamme kiinteistöveroa vähäisesti. Kiinteistöveron (yleinen kiinteistövero säilyy ennallaan, rakennukset 0,93->0,98, vakituiset asuinrakennukset 0,41->0,45 ja muut asuinrakennukset 1,40 -> 1,54). Näiden korotusten vaikutus noin 0,74 M€/vuodessa.
- Kunnan kokonaisinvestointitaso on huipussaan tulevana vuosina. Investointisuunnitelman laadimme siten, että kokonaisinvestointien leikkaus vuosina 2026–2029 on yhteensä 35 milj. euroa verrattuna talousarvion 2025 investointisuunnitelmaan. Tämä vastaa 10 % leikkausta investointien kokonaismäärästä samalla aikajaksolla. Kunnanvaltuuston hyväksymät palveluverkkoinvestoinnit kuitenkin toteutetaan.
- Lähivuosina suurten talonrakennusinvestointien vuoksi väistötilaratkaisut muodostavat kunnalle suuren kustannuserän. Toteutamme väistötilat kustannustehokkaasti hyödyntäen ensisijaisesti olemassa olevia

kiinteistöjä ja tiloja, mikäli se on perusteltua ottaen huomioon sijainti, tilojen kunto, toimivuus ja kustannukset.

Linjaukset tulevat olemaan talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 laadinnan perustana.

2

että, kestävän kuntatalouden ohjelma liitteineen viedään muilta osin valtuustolle tiedoksi.

3

tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Käsittely

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi, että keskustelun aikana on jätetty muutosehdotuksia seuraavasti:

Kim Liljequistin vastaesitys:

Kestävän talouskasvun päätösehdotus nro 3. koskien kiinteistöveroa muutetaan muotoon: "Kiinteistöveron nostamisesta / sen tulevasta tasosta ei tehdä linjausta vielä, vaan todetaan tämän olevan mahdollisuus ja lisätään mahdollisiin toimenpiteisiin vuoden 2025 budjettineuvotteluihin. Jos niissä päädytään nostamaan kiinteistöveroa, niin otetaan samalla myös kantaa korotuksen suuruuteen."

Vastaehdotusta kannattivat Ulf Kjerin, Martin Valtonen, Kim Åström, Urho Blom, Viveca Lindgren, Jani Kähkönen, Ronja Karkinen ja Antti Kilappa.

Puheenjohtajan tiedustellessa Kim Liljequistin vastaehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kim Åströmin lisäysehdotus:

Lisäys 1. kohdan 1. kappaleen loppuun

"Osana jatkuvaa talouden tasapainottamistyötä reagoimme tarvittaessa muuttuneisiin talouden reunaehtoihin myös talousarviovuosien aikana."

Lisäysehdotusta kannattivat Martin Valtonen, Jani Kähkönen, Kim Liljequist, Urho Blom, Ulf Kjerin, Viveca Lindgren, Sari Haapasaari, Ronja Karkinen ja Antti Kilappa.

Puheenjohtajan tiedustellessa Kim Åströmin lisäysehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Urho Blomin lisäysehdotus:

Lisäys, linjaus 6.

Lisäys hankintojen tehostamisesta, uusi periaatelinjaus (6.):

Kunnanhallitus on kokouksessaan 9.6.2025 Vuoden 2026 talousarvion laadintakehyksen käsittelyssä (Kunnanhallitus 9.6.2025 § 222) päättänyt, että "Kunnan hankintoja tehostetaan noin 1 MEUR:illa / annum." Osana Kestävän kuntatalouden ohjelmaa linjataan, että kunnan hankintojen tehostaminen käynnistetään viipymättä. Tarvittaessa voidaan hyödyntää ulkopuolista asiantuntemusta ja osaamista.

Lisäysehdotusta kannattivat Martin Valtonen, Ulf Kjerin, Jani Kähkönen, Kim Liljequist, Viveca Lindgren ja Kim Åström.

Puheenjohtajan tiedustellessa Urho Blomin lisäysehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Ronja Karkisen muutosesitys:

Poistetaan linjauksista maininta yhteistoimintaneuvotteluista.

Muutosesitystä kannatti Sini Felipe.

Ronja Karkisen muutosesitystä ei hyväksytty yksimielisesti, joten puheenjohtaja ilmoitti, että asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että asiasta äänestetään niin, että ne, jotka kannattavat pohjaehdotusta äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat Ronja Karkisen muutosesitystä äänestävät EI.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 8 JAA ääntä ja 5 EI ääntä.

Pohjaehdotus sai enemmän ääniä ja voitti.

JAA äänestivät Viveca Lindgren, Martin Valtonen, Jani Kähkönen, Anna Sahiluoma, Urho Blom, Kim Liljequist ja Kim Åström.

EI äänestivät Sini Felipe, Ulf Kjerin, Ronja Karkinen, Sanni Jäppinen ja Sari Haapasaari.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

1

esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy kestävän kuntatalouden ohjelmaan sisältyvät linjaukset:

- Talouden saattaminen tasapainoon siten, että tavoittelemme vuosittain ylijäämäistä tulosta. Tämä on tärkeää, koska kunnan velkamäärä ja korkokulut kasvavat investointien suuren määrän vuoksi. Ylijäämäinen tulos tarkoittaa vuosittain talousarvioon toimintaa tehostavia toimenpiteitä. Kestävän kuntatalouden ohjelma tarjoaa toimenpide-ehdotuksia talouden kestävyysedistämiseksi. Operatiivinen organisaatio valmistelee talouden tasapainottamiseen liittyviä toimenpiteitä ja esittää ne päätettäväksi sille toimielimelle tai viranhaltijalle, jolla on asiassa toimivalta hallintosäännön mukaan. Osana jatkuvaa talouden tasapainottamistyötä reagoimme tarvittaessa muuttuneisiin talouden reunaehtoihin myös talousarviovuosien aikana.

- Arvioimme palvelujen erilaisia tuotantotapoja. Palvelutuotannon tulee tukea kunnan strategisia tavoitteita ja toimia kustannustehokkaasti. Henkilöstön osalta jatketaan hallittuja rakenteellisia uudistuksia kestävän kasvun mahdollistamiseksi (mm. digitalisaatio, osaamisen kehittäminen ja resurssointi suunnittelu) ja käytetään viimesijaisesti yhteistoimintaneuvottelujen pohjalta muita keinoja.

- Kiinteistöveron nostamisesta / sen tulevasta tasosta ei tehdä linjausta vielä, vaan todetaan tämän olevan mahdollisuus ja lisätään mahdollisiin toimenpiteisiin vuoden 2025 budjettineuvotteluihin. Jos niissä päädytään nostamaan kiinteistövero, niin otetaan samalla myös kantaa korotuksen

suuruuteen.

- Kunnan kokonaisinvestointitaso on huipussaan tulevina vuosina. Investointisuunnitelman laadimme siten, että kokonaisinvestointien leikkaus vuosina 2026–2029 on yhteensä 35 milj. euroa verrattuna talousarvion 2025 investointisuunnitelmaan. Tämä vastaa 10 % leikkausta investointien kokonaismäärästä samalla aikajaksolla. Kunnanvaltuuston hyväksymät palveluverkkoinvestoinnit kuitenkin toteutetaan.

- Lähivuosina suurten talonrakennusinvestointien vuoksi väistöilaratkaisut muodostavat kunnalle suuren kustannuserän. Toteutamme väistötilat kustannustehokkaasti hyödyntäen ensisijaisesti olemassa olevia kiinteistöjä ja tiloja, mikäli se on perusteltua ottaen huomioon sijainti, tilojen kunto, toimivuus ja kustannukset.

- Kunnanhallitus on kokouksessaan 9.6.2025 Vuoden 2026 talousarvion laadintakehyksen käsittelyssä (Kunnanhallitus 9.6.2025 § 222) päättänyt, että "Kunnan hankintoja tehostetaan noin 1 MEUR:illa / annum." Osana Kestävän kuntatalouden ohjelmaa linjataan, että kunnan hankintojen tehostaminen käynnistetään viipymättä. Tarvittaessa voidaan hyödyntää ulkopuolista asiantuntemusta ja osaamista.

Linjaukset tulevat olemaan talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 laadinnan perustana.

2

että, kestävän kuntatalouden ohjelma liitteineen viedään muilta osin valtuustolle tiedoksi.

3

tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Selostus

Ryhmäpuheenjohtajisto käsitteli Kestävän kuntatalouden ohjelmaan tulevia linjauksia kokouksessaan 16.9.2025. Näiden linjausten perusteella tehtiin muutoksia ja tarkennuksia nyt hyväksyttäväksi esitettävään ohjelmaan.

Hyväksytyt linjaukset

Talouden saattaminen tasapainoon siten, että tavoitellaan vuosittain ylijäämäistä tulosta, kunnan palvelujen erilaisia tuotantotapoja arvioidaan, investointisuunnitelma laaditaan siten, että kokonaisinvestointien leikkaus muista kuin valtuuston hyväksymistä talonrakennusinvestoinnista vuosina 2026-2029 on yhteensä 35 milj. euroa verrattuna talousarvion 2025 ja investointisuunnitelmaan ja väistötilat toteutetaan kustannustehokkaasti hyödyntäen ensisijaisesti olemassa olevia kiinteistöjä ja tiloja, mikäli se on perusteltua ottaen huomioon tilojen kunto, toimivuus ja kustannukset.

Muita muutoksia ohjelmaan edellisen käsittelyn jälkeen

- Tehty tekstitäsmennyksiä ja korjauksia
- Skenaarioita ja toimintaympäristön muutoskuvauksia on täsmennetty
- Täsmennetty koko henkilöstöä koskeva osio
- Ohjelma tuo esille toimenpide-ehdotuksia, joita viedään eteenpäin talousarviovalmisteluun
- Poistettu ne kohdat, jotka on jo toteutettu esimerkiksi kunnan luottamushenkilöorganisaation muutokset (tehty hallintosäännön muutoksessa)

- Lisätty tapahtumatuotantoa koskeva teksti.

Kaikki puolueryhmät olivat kriittisiä veronkorotuksille erityisesti kunnallisveron korotukselle, mutta jos vaihtoehtona on YT-neuvottelut, niin kiinteistöveron korotuksia voi tarvittaessa harkita.

Palautteen perusteella ohjelman nimeä muutettiin koskemaan erityisesti kuntataloutta. Ohjelma on pohjana vuoden 2026 talousarvioesitykselle sekä taloussuunnitteluvuosille 2027 ja 2028.

Päätöshistoria

Kunnanvaltuusto 19.05.2025 § 52

Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se merkitsee kestävän kasvun ohjelman liitteineen tiedoksi ja lopullinen ohjelma hyväksytään talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 käsittelyn yhteydessä. Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion kehysten kokouksessaan 9.6.2025.
Käsittely	Kunnanjohtaja Virpi Sailas esitteli asiaa kokouksessa.
Päätös	Kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti ehdotuksen mukaisesti.

Kunnanhallitus 12.05.2025 § 164

Valmistelijat	Kunnanjohtaja Virpi Sailas, controller Sirpa Roos, talousjohtaja Esa Lindell, sivistysjohtaja Eeva-Kaisa Ikonen, kuntakehitysjohtaja Anna-Kaisa Kauppinen, vt. kehittämispäällikkö Rami Niittysalo, henkilöstöjohtaja Lea Pääkkönen, hallintojohtaja Jaana Suihkonen, etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihde)
Päätösehdotus	Kunnanjohtaja Sailas Virpi Kunnanhallitus päättää 1 esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto hyväksyy Kirkkonummen kestävän kasvun ohjelman vuosille 2025–2030 ja sen liitteen 4 mukaiset toimenpide-ehdotukset kehysvalmistelun pohjaksi. 2 tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.
Käsittely	Controller Sirpa Roos, henkilöstöjohtaja Lea Pääkkönen ja kuntakehitysjohtaja Anna-Kaisa Kauppinen olivat läsnä kokouksessa tämän pykälän aikana. Kuntakehitysjohtaja Anna-Kaisa Kauppinen ja

controller Sirpa Roos poistuivat kokouksesta tämän pykälän jälkeen klo 19:17.

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi että keskustelun aikana kunnanjohtaja on antanut muutetun päätösehdotuksen ja Piia Aallonharja tehnyt lisäysehdotuksen seuraavasti:

Esittelijän, kunnanjohtajan Virpi Sailaksen kokouksessa antama muutettu päätösehdotus:

Kunnanhallitus päättää

1

esittää kunnanvaltuustolle, että se merkitsee kestävän kasvun ohjelman liitteineen tiedoksi ja lopullinen ohjelma hyväksytään talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 käsittelyn yhteydessä.
Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion kehyyksen kokouksessaan 9.6.2025.

2

tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijän muutettu päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Piia Aallonharjan lisäysehdotus:

Kirkkonummen kunta teettää erillisen selvityksen kunnan HSL-kustannuksista mahdollisen eroamisen tietopohjaksi, jos kuntaosuuden infrakustannusten kohtuullistamisessa ei päästä tyydyttävään ratkaisuun (Selvitys käynnistetään lähtökohtaisesti heti Kestävän kasvun ohjelman tultua käsitellyksi 19.5.2025 valtuuston kokouksessa.)

Lisäysehdotusta kannattivat Matti Kaurila, Timo Haapaniemi, Anneli Granström ja Ulf Kjerin.

Lisäysehdotusta ei hyväksytty yksimielisesti, joten puheenjohtaja ilmoitti, että asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että asiasta äänestetään niin, että ne, jotka kannattavat, että Piia Aallonharjan ehdotusta ei lisätä äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat, että Piia Aallonharjan ehdotusta lisätään äänestävät EI.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 6 JAA ääntä ja 7 EI ääntä.

Piia Aallonharjan ehdotuksen lisääminen sai enemmän ääniä, joten se hyväksyttiin lisättäväksi päätökseen.

JAA äänestivät Kati Kaihlaranta, Saara Huhmarniemi, Carl-Johan Kajanti, Anna Aintila, Antti Kilappa ja Sanni Jäppinen.

EI äänestivät Piia Aallonharja, Timo Haapaniemi, Ari Harinen, Anneli Granström, Ulf Kjerin, Matti Kaurila ja Anna Sahiluoma (suullisesti).

Kunnanhallitus piti tauon klo 18.30–18.45.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

1

esittää kunnanvaltuustolle, että se merkitsee kestävän kasvun ohjelman liitteineen tiedoksi ja lopullinen ohjelma hyväksytään talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 käsittelyn yhteydessä.
Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion kehyksen kokouksessaan 9.6.2025.

2

että Kirkkonummen kunta teettää erillisen selvityksen kunnan HSL-kustannuksista mahdollisen eroamisen tietopohjaksi, jos kuntaosuuden infrakustannusten kohtuullistamisessa ei päästä tyydyttävään ratkaisuun (Selvitys käynnistetään lähtökohtaisesti heti Kestävän kasvun ohjelman tultua käsitellyksi 19.5.2025 valtuuston kokouksessa.)

3

tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Selostus

Kestävän kasvun ohjelmaan pyydettiin valtuustoryhmien kommentteja, joiden perusteella siihen lisättiin sivulle 25 henkilöstöön liittyviä linjauksia.

Kuntaliiton uusi, 6.5. julkaistu verotuloennuste vuosille 2026–2028 on lisätty ohjelmaan, jolla aiempi ennuste on korvattu. Ennuste olettaa verotulojen kasvavan edelliseen ennusteeseen nähden joka vuosi ja vuonna 2028 kasvua on eniten, 1,1 milj. euroa.

Vuoteen 2030 ulottuvia skenaarioita ei ole muutettu maltillisten veromuutosten johdosta.

Strategisen kehittämisen suunnitelmaa on muutettu ottamalla huomioon aiemman käsittelyn kommentit ja tehty joitain tarkennuksia.

Kunnanhallitus 24.02.2025 § 57

Valmistelijat

Kunnanjohtaja Virpi Sailas,
controller Sirpa Roos,
talousjohtaja Esa Lindell,
sivistysjohtaja Eeva-Kaisa Ikonen,
kuntakehitysjohtaja Anna-Kaisa Kauppinen,
vt. kehittämispäällikkö Rami Niittysalo,
henkilöstöjohtaja Lea Pääkkönen,
hallintojohtaja Jaana Suihkonen,
etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihde)

Päätösehdotus

Kunnanjohtaja Sailas Virpi

Kunnanhallitus päättää

1

esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto

hyväksyisi Kirkkonummen kestävän kasvun ohjelman vuosille 2025–2030

2

tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Käsittely

Kunnanjohtaja Virpi Sailas ja talousjohtaja Esa Lindell esittelivät asiaa kokouksessa. Läsä olivat myös controller Sirpa Roos, sivistysjohtaja Eeva-Kaisa Ikonen ja henkilöstöjohtaja Lea Pääkkönen.

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi, että keskustelun aikana hän on jättänyt palautusehdotuksen ja I varapuheenjohtaja Piia Aallonharja evästysehdotuksen seuraavasti:

Palautusesitys (Haapaniemi Timo):

Palautetaan valmisteluun ja lausuntokierrokselle valtuustoryhmille. Niiden pohjalta kv-ryhmäpuheenjohtajisto käy osaltaan ohjelmaa vielä läpi tarkentaen skenaarioita ja niiden arvioituja taloudellisia vaikutuksia. Lisätään ryhmien palautteiden perusteella myös selkeämpiä tavoitteita ns. "isoihin linjoihin". Tavoitteena käsitellä ohjelma tämän valtuustokauden aikana siten, että se osaltaan ohjaa kunnanhallituksen kevään lopulla viranhaltijoiden valmistelusta päättämää TA 2026 kehystä ja taloussuunnitelmaa.

Palautusehdotusta kannattivat Ari Harinen, Kati Kaihlaranta, Anna Sahiluoma, Piia Aallonharja, Ulf Kjerin, Anneli Granström, Matti Kaurila ja Antti Kilappa.

Puheenjohtajan tiedustellessa palautusehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Evästysesitys (Aallonharja Piia):

Liite 1: ensimmäinen rivi Kotoutumisen palvelut, toimintaympäristön muutokset: Poistetaan "Demokratia: Populistiset puolueet saavat valtaa: Maahanmuuttovastaisuus politiikassa vaikuttaa päätöksentekoon. Tietoon perustuvan päätöksenteon heikentyminen. Resurssit voidaan viedä minimiin kotoutumisen palveluissa."

Evästysehdotusta kannattivat Matti Kaurila, Anneli Granström ja Ari Harinen.

Evästysehdotus otetaan huomioon jatkovalmistelussa.

Kuntakehitysjohtaja Anna-Kaisa Kauppinen, elinvoimajohtaja Simon Store, controller Sirpa Roos ja henkilöstöjohtaja Lea Pääkkönen poistuivat kokouksesta tämän pykälän jälkeen klo 16.54.

Päätös

Kunnanhallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Selostus

Kestävän kasvun ohjelma on Kirkkonummen kunnan strateginen ohjelma. Se tähtää talouden pitkäjänteiseen tasapainoon, jonka osatekijöinä tarkastellaan toiminnan kustannustehokkuutta, tulopohjan kasvattamismahdollisuuksia ja investointien kohdentamista vaikuttavasti. Kestävän kasvun ohjelma tarjoaa Kirkkonummen kunnalle mahdollisuuden hallittuun ja kestäväan talouden johtamiseen, joka turvaa palvelut ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia pitkällä aikavälillä.

Kirkkonummen kunnanvaltuusto päättää kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta. Kestävän kasvun ohjelma antaa suuntaviivoja talousarviovalmisteluun.

Liitteenä olevassa ohjelmassa on vahvistettuun talousarvioon nähden päivitetty verotuloennusteita Kuntaliiton uuden ennusteen mukaiseksi. Lisäksi henkilöstökustannuksia on tarkennettu vuoden 2024 toteuman perusteella.

Ohjelman kohtaan 7 on koottu linjaukset, joita esitetään huomioonotettavaksi talousarviovalmistelussa. Linjaukset sisältävät tuloihin, menoihin ja investointeihin kohdistuvia toimia. Kokonaisinvestointitasoa esitetään leikattavaksi 10 %, mutta vähennyksiä ei kohdisteta talonrakennusinvestointeihin. Painopisteenä investoinneissa tulee olla tuloja tuottavat kohteet ja investointien käyttötalousvaikutusten arviointi. Investointikohteiden priorisointi vaikuttaa lainamäärän kehitykseen sekä korko- ja poistokustannuksiin.

Linjaukset tuodaan vuosittain tarkasteltaviksi, jotta mm. toimintaympäristön muutosten vaatimat toimenpiteet voidaan ottaa huomioon.

Kestävän kasvun ohjelman ohella kunta valmistelee koko henkilöstöä koskevan osaamisen kehittämisen suunnitelman, jossa määritellään myös periaatteet ja linjaukset henkilöstön osaamiskartoitukselle.

Kestävän kasvun ohjelman liitteenä on strategisen kehittämisen suunnitelma, jossa palveluittain tarkastellaan kustannuksia, tunnuslukuja ja suoritteita sekä toimintojen kehittämistä ja tuotantotapojen arviointia. Sitä käytetään ja päivitetään palveluiden jatkokehittämisen perustana.

Toisena liitteenä on helmikuussa julkaistu Kuntaliiton Kestävän kasvun ohjelma, jossa tehdään näkyväksi kuntien ja kaupunkien merkitys kasvun edellytyksille.